

Het forum op www.ouders.nl is een van de drukst bezochte internetforums van Nederland. Een verwijzing naar deze brief plaats ik op het forum. Ik zou daar graag uw reactie aan toe voegen. In verband met de lopende discussies op het forum is een vlotte reactie welkom.

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij vraag ik uw aandacht voor het volgende.

Uit mijn eigen ervaring en inmiddels ook uit contacten met andere ouders is gebleken dat regelmatig discussie ontstaat tussen basisscholen en ouders over de voortgang op school van kinderen geboren in oktober, november en december (ongeveer 25% van de kinderen). Veel van deze kinderen worden door de school geacht 3 jaar te verblijven in groep 1 en 2 van het basisonderwijs, in veel gevallen tegen de wens van de ouders in.

De wet

Voor een normaal verblijf op de basisschool in zou in principe uitgegaan moeten worden van gemiddeld 8 jaar. Hiervoor verwijs ik naar:

- Wet op het basisonderwijs: artikel 8 lid 7b en 7c.
- GOA kernmonitor: het aantal leerlingen dat vertraagd doorstroomt naar het VO wordt berekend uitgaande van de peildatum 31 december. Leerlingen die geboren zijn in de periode okt. t/m dec. en 3 jaar kleuteren worden meegeteld als leerlingen met een achterstand.
- Brief van de Inspectie opgenomen in [1]:

De indruk is dat beslissingen over doorstroming naar groep 3 en over de zogenaamde kleutertijdverlenging heel serieus worden genomen. In de praktijk blijkt echter ook nogal eens dat er scholen zijn waar de geboortedatum van de kinderen een belangrijk, vaak doorslaggevend criterium is. Kinderen die voor 1 oktober jarig zijn stromen dan gewoonlijk door, terwijl kinderen die daarna jarig zijn vaak te maken krijgen met kleutertijdverlenging. Slechts bij uitzondering stromen ook kleuters van na 1 oktober door. De inspectie heeft de opvatting dat scholen primair de ontwikkeling van de kinderen als uitgangspunt moeten nemen bij de beslissingen over doorstroming en verlenging. De datum van 1 oktober is in dit verband niet relevant. Bij de contacten met scholen hanteert de inspectie de volgende vuistregel. Kinderen die voor 1 januari gestart zijn op school, zouden in beginsel aan het einde van het schooljaar door moeten stromen naar groep 2 en een jaar later naar groep 3. Met de formulering "in beginsel" wordt bedoeld dat doorstroming vanuit het perspectief van de ontwikkeling van de kinderen wordt gezien. Uiteraard kan de school tot de conclusie komen dat een leerling die voor 1 januari jarig is voor kleutertijdverlenging in aanmerking komt. De kinderen uit de genoemde periode moeten niet perse doorstromen. Ze stromen door, tenzij het voor hun ontwikkeling beter is dat ze extra tijd in de kleutergroep krijgen. Hun ontwikkeling (cognitief en sociaal-emotioneel) is hiervoor echter bepalend en niet de geboortedatum en leeftijd.

De praktijk

Uit mijn eigen ervaring en ervaringen van anderen (zie bijvoorbeeld het forum op www.ouders.nl) blijkt dat scholen op grote schaal de oude 1 oktober grens hanteren om te bepalen of een kind door gaat naar groep 3 of niet. Veel scholen zijn zelfs niet op de hoogte van de peildatum 31 december (zie [1]). Er zijn ouders die na discussies op school rond gebeld hebben in hun Gemeente om een school te vinden die wel bereid was hun kind na 2 jaar in groep 1 en 2 door te laten gaan naar groep 3. Zo'n school bleek veelal niet te vinden! Ook uit statistisch onderzoek [2] blijkt dat verlenging in groep 2 op grote schaal voor komt. Verder blijken scholen zeer vrij in de manier waarop ze de blijkbaar noodzakelijke verlengde leertijd kunnen motiveren. Ik citeer opnieuw uit [1]:

- **Vraag 4 (aan de inspectie)**

Bent u het met mij eens dat de school zelf de manier aan mag geven waarop ze het verantwoorden van verlengde leertijd vormgeven, mede gezien het feit dat de inspectie, zoals nu blijkt, daar geen concrete voorstellen voor doet?

- **Het antwoord van de inspectie:**

Ja. De school is vrij in de keuze van het vormgeven van de verantwoording van de beslissing tot verlengde leertijd.

- **Commentaar:**

In deze brochure geven we u enkele mogelijkheden om met beslissingsbladen te werken bij het onderbouwen van de groep-1/2verlenging. Uit het bovenstaande antwoord blijkt dat u zelf mag bepalen hoe u het wilt onderbouwen. Dat hoeft dus niet zoals Franssen aangeeft met toetsen te zijn. Het mag ook met argumenten en andere middelen. Dit antwoord wijst inspecteurs terecht die voor de jongste kleuters CITO-taal en -ordenen als selectiemiddel voorschrijven aan scholen.

Wat is het beste voor het kind?

Dat is eigenlijk de belangrijkste vraag. Daarbij blijken er zowel deskundigen voor- als tegen kleuterverlenging te zijn. De wetenschappelijke onderbouwing van deze meningen blijkt zeer beperkt aanwezig. Hetgeen ik heb kunnen vinden pleit meer tegen dan voor kleuterverlenging [2]. Mijn indruk is dat de beslissing door scholen vooral op basis van routine wordt genomen (de 1 oktober grens werd immers al decennia lang gehanteerd). Overigens staat naar mijn mening, op basis van het beschikbare onderzoek, wel vast dat een lang verblijf in de onderbouw niet zonder risico's is voor de ontwikkeling van het kind. Het conservatieve beleid van de scholen is dus niet zonder meer een goed beleid.

Juist omdat een goede onderbouwing van zowel versnelling als vertraging moeilijk blijkt is slecht te begrijpen dat scholen zoveel vrijheid krijgen in het op grote schaal afwijken van de norm zonder een dat een goede onderbouwing noodzakelijk is.

Vragen

Ik heb samengevat de volgende vragen. Misschien kunt u hierin iets betekenen. De wijze waarop laat ik aan u over.

- Ik bestrijd niet dat het belangrijk is naar de ontwikkeling van individuele kinderen te kijken bij de overgang tussen groep 2 en 3. Maar waarom krijgen scholen zoveel beleidsvrijheid dat op grote schaal van de wet kan worden afgeweken?
- Is er gezien de ontwikkeling van kinderen uit okt. t/m dec. aanleiding deze kinderen op grote schaal langer op de basisschool te laten verblijven, m.a.w. is de in de wet genoemde duur van 8 jaar eigenlijk onvoldoende?
- Als blijkbaar het onderwijsveld zoveel problemen heeft met een relatief korte studieduur voor kinderen geboren in okt. t/m dec. waarom wordt de wet dan niet op dit punt aangepast?
- Scholen wijken massaal af van de wettelijke voorschriften. Waarom kan dit zonder behoorlijke motivatie?
- Scholen hanteren blijkbaar een drempel, bepaalde criteria, voor de overgang tussen groep 2 en 3. Is dit terecht? Welke criteria zijn dit en waar liggen ze vast?
- Leerlingen uit okt. t/m dec. die 3 jaar verblijven in groep 1 en 2 worden aangemerkt als leerlingen met een verlengde leertijd. Kan dit in de toekomst bij de overgang naar het VO hun vrijheid wat betreft de schoolkeuze beperken?
- Waarom kan dit onderwerp niet eenduidig door de Inspectie benaderd worden, de informatieachterstand van scholen (zij denken veelal dat de 1 okt. grens gehanteerd moet worden) en de daaruit voortvloeiende discussie met de scholen zijn een nodeloze belasting van de relatie tussen de ouder en de school?

Bij voorbaat hartelijk dank en met vriendelijke groet,

[1] 'Inspectie, Pravoo en het zogenaamd zittenblijven in groep 1/2', PRAVOO, 2005.

Pravoo ontwikkelt onder meer leerlingvolgsystemen. Betreffende publicatie bevat delen van een correspondentie gevoerd met de inspectie over kleuterverlenging.

[2] 'Verlenging en verkorting van de kleuterperiode in het basisonderwijs', BasisschoolManagement, Jrg 18, Nr. 5, februari 2005

Betreffende publicatie bevat statistische gegevens over verlenging en versnelling in de onderbouw van de basisschool. Tevens bevat het statistische gegevens over de effectiviteit van kleuterverlenging ten aanzien van de leerprestaties.